

Проект.

Дата оприлюднення:

25 березня 2025 р.

Зауваження й пропозиції надсилати за електронною адресою:

tyapalyuka@gmail.com

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ»**

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ІСТОРІЯ

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 03 Гуманітарні науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 032 (В9) Історія та археологія

**Ухвалено Вченою радою
ДУ «Інститут всесвітньої історії
НАН України»**

(протокол № ____ від _____ 2025 р.)

Освітньо-наукова програма підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії галузі знань **Гуманітарні науки** спеціальності **032 (В9) Історія та археологія** (далі – ОНП) оновлена і затверджена на засіданні Вченої ради ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» (протокол № _____ від _____ 2025 р.).

Розробники програми:

Кудряченко Андрій Іванович – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України, директор ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», керівник проектної групи зі спеціальності 032 «Історія та археологія»;

Солошенко Вікторія Віталіївна – кандидат історичних наук, доцент, заступник директора з наукової роботи ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», заступник керівника проектної групи;

Срібняк Ігор Володимирович – доктор історичних наук, професор, гшоловний науковий співробітник відділу теорії та методології всесвітньої історії ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» (Гарант освітньо-наукової програми);

Ткаченко Василь Миколайович – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, головний науковий співробітник відділу теорії та методології всесвітньої історії ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

Потехін Олександр Володимирович – доктор історичних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник відділу теорії та методології всесвітньої історії ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

Патриляк Іван Казимирович – доктор історичних наук, професор, декан історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Дем'яненко Борис Леонідович – доктор історичних наук, професор, декан соціоісторичного факультету університету Григорія Сковороди в м.Переяславі;

Мелещенко Тетяна Володимирівна – кандидат історичних наук, доцент,

декан історичного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

Толстов Сергій Валеріанович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач відділу трансатлантичних досліджень ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

Чекаленко Людмила Дмитрівна – доктор історичних наук, професор, головний науковий співробітник відділу теорії та методології всесвітньої історії ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

Швед В'ячеслав Олександрович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач відділу історії країн Азії та Африки ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

Бульвінський Андрій Григорович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач відділу історії нових незалежних держав ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

Метельова Тетяна Олександрівна – кандидат філософських наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу теорії та методології всесвітньої історії ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»;

Третяк Володимир Леонідович – кандидат історичних наук, завідувач відділу Національного музею історії України у Другій світовій війні, меморіальний комплекс;

Черкес-Вишневська Ірина Григорівна – кандидат політичних наук, дипломат, МЗС України;

Штефан Каррер – професор університету Карла і Франца, м. Грац, Австрія (**Stefan Carrer** – Professor an der Karl-Franz-Universität, Graz, Österreich);

Альфред Айсфельд – д-р філософії філософського факультету історії та мистецтвознавчих наук університету Людвіга-Максимилиана, Мюнхен, ФРН (**Alfred Eisfeld**, Doktor der Philosophie der Philosophischen Fakultät für Geschichts- und Kunstwissenschaften, Ludwig-Maximilians-Universität, München).

Срібняк Мілана Ігорівна – здобувач вищої освіти третього рівня;

Сергійчук Тарас Ігорович – здобувач вищої освіти третього рівня.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1 Галузь використання.....	7
2 Нормативні посилання	8
3 Терміни і визначення.....	9
4. Позначення і скорочення	9
5. Профіль ОНП.....	10
6. Перелік освітніх компонент ОНП та їх логічна послідовність.....	15
7. Наукова складова ОНП.....	16
8. Атестація.....	17
9. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам ОНП	18
10. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами ОНП	19
11. Анотація змісту навчальних дисциплін	20
12. Організація оцінювання	36

ВСТУП

Освітня діяльність у сфері вищої освіти провадиться ЗВО і науковими установами (для підготовки фахівців ступеня доктора філософії) на підставі ліцензій, які видаються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України згідно з Законом України «Про вищу освіту».

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій та третьому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Наукова установа, що проводить діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти на підставі освітньо-наукової програми (ОНП) за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає: 1) перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ECTS; 2) послідовність вивчення дисциплін; 3) форми проведення навчальних занять та їх обсяг; 4) графік освітнього процесу; 5) форми поточного і підсумкового контролю. Для конкретизації планування освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується керівником наукової установи.

Відповідно до ст. 1 «Основні терміни та їх визначення» Закону України «Про вищу освіту» освітньо-наукова програма – це система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ECTS, необхідних для виконання цієї програми,

а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

ОНП використовується під час акредитації освітньої програми, інспектування освітньої діяльності за спеціальністю та спеціалізацією; розроблення навчального плану, програм навчальних дисциплін і практик; розроблення засобів діагностики якості вищої освіти; визначення змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації; а також професійної орієнтації здобувачів.

ОНП враховує вимоги Закону України «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341, зі змінами, затвердженими постановою Кабінету міністрів України від 11.06.2025 № 686, «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступенів доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 зі змінами, затвердженими Кабінету міністрів України від 08.04.2025 р. № 426, Постанови Кабінету міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів» від 19 травня 2023 р. № 502, Наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 і встановлює: обсяг та терміни освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії; загальні компетентності; фахові компетентності; програмні результати навчання; перелік та обсяг навчальних дисциплін для опанування компетентностей освітньої програми; вимоги доструктури навчальних дисциплін тощо.

ОНП використовується для:

- складання навчальних планів та робочих навчальних планів;
- формування індивідуальних планів здобувачів ступеня доктора філософії;
- формування програм навчальних дисциплін;

- визначення інформаційної бази для формування засобів діагностики;
- акредитації освітньої програми;
- внутрішнього і зовнішнього контролю якості підготовки фахівців;
- річних і проміжних контролів здобувачів ступеня доктора філософії відповідної спеціальності.

Захист інтелектуальної власності. Ця освітньо-наукова програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України».

1. Галузь використання

Цей стандарт поширюється на органи управління вищою освітою, заклади вищої освіти/наукові установи, а також міністерства, відомства, асоціації, підприємства, організації різних форм власності, де готуються або використовуються фахівці освітньо-кваліфікаційного рівня у галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 (В9) Історія та археологія з кваліфікацією доктор філософії за спеціальністю «Історія та археологія». Нормативний термін навчання – чотири роки.

Користувачами освітньої програми є здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які навчаються в аспірантурі ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; науково-педагогічні працівники, які здійснюють підготовку здобувачів ступеня доктора філософії відповідної спеціальності; Приймальна комісія ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України».

Узагальненим об'єктом діяльності є історія та археологія. Узагальненим предметом діяльності є історія, конкретизованим предметом діяльності є всесвітня історія – теоретичні і методологічні основи всесвітньої історії, всесвітньо-історичний процес, історія країн світу та історія міжнародних відносин, світовий культурно-цивілізаційний розвиток, суспільно-політичні та культурні взаємини України з країнами світу, аналіз і прогнозування розвитку цих взаємин.

Освітньо-наукова програма ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» поширюється на ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України».

2. Нормативні посилання

1. Закон України «Про вищу освіту» (від 01. 07. 2014 № 1556-VII). – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>;
2. Закон України «Про освіту» (від 05. 09. 2017 № 2145-VIII). – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>;
3. Класифікатор професій: ДК 003: 2010 / [розроб.: М. Гаврицька та ін.]. – К. : Соцінформ; Держспоживстандарт України, 2010. – 746 с.;
4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01. 06. 2016 № 600 Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти». – URL: <http://mon.gov.ua/usi-novivni/povidomlennya/2016/06/01/metodichnirekomendacziyi-shhodo-rozroblennya-stand/>;
5. Наказ МОН України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15#n36>;
6. Постанова Кабінету міністрів України від 23. 11. 2011 № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» зі змінами, затвердженими постановою Кабінету міністрів України від 25.06.2020 р. № 519. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>;
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 30. 12. 2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти». – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п/page>;
8. Постанова Кабінету міністрів України від 29. 04. 2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>;
9. Постанова Кабінету міністрів України від 31. 03. 2015 № 193 «Про документи про вищу освіту (наукові ступені) державного зразка». – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/193-2015-%D0%BF>

10. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>;

11. Постанова Кабінету міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів» від 19 травня 2023 р. № 502 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502-2023-%D0%BF#Text>

12. Класифікація видів економічної діяльності : ДК 009:2010. - На заміну ДК 009:2005 ; Чинний від 2012-01-01. - (Національний класифікатор України);

13. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. - К. : Ленвіт, 2006. - 35 с. ISBN 966-7043-96-7.

3. Терміни і визначення

У цьому документі використано терміни та відповідні визначення, що подані в Законі України «Про вищу освіту» та Національному освітньому глосарії: вища освіта.

4. Позначення і скорочення

У цьому документі використані наступні позначення і скорочення:

ЄКТС (European Credit Transfer and Accumulation System) -
Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система.

5. Профіль освітньо-наукової програми

Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти	Державна установа «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України»
Офіційна назва ОНП	Історія (The History)
Тип диплому та обсяг ОНП	Диплом PhD, 50 кредитів ECTS, термін освітньої складової 1 рік і наукової складової – 3 роки
Наявність акредитації	-
Цикл (рівень)	НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень
Передумови отримання	Другий (магістерський) рівень
Мови викладання	Українська.
Термін дії освітньої програми	2025 - 2030
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	ivinas.gov.ua/uk/pidgotovka-naukovikh-kadriv/download/1125_68a48d48f9ff1bfad235ed8b21c59952.html
Мета освітньої програми	
формування професійних компетентностей, необхідних для інноваційної науково-дослідницької та викладацької діяльності в галузі всесвітньої історії	
Характеристика	
Рівень вищої освіти	третій рівень (освітньо-науковий)
Ступінь вищої освіти	доктор філософії
Галузь знань	03 гуманітарні науки
Спеціальність	032 (B9) Історія та археологія
Освітня кваліфікація	Доктор філософії за спеціальністю «Історія та археологія»
Кваліфікація в дипломі	ступінь вищої освіти – доктор філософії, галузь – 03 Гуманітарні науки, спеціальність – 032 (B9) «Історія та археологія»
Предметна область	<p>Об'єктами вивчення та професійної діяльності доктора філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія», спеціалізація історія є минуле людства в усіх його проявах: пам'ятки історії та культури, історична пам'ять, історична політика, соціокультурні практики у минулому та сьогоденні в країнах світу; базові категорії, методологічний інструментарій та теоретичні концепції, які використовуються під час історичного пізнання; значення та смисли діяльності людей у минулому, загальнолюдські і національні цінності, представлені в наукових фактах, текстах, речових пам'ятках, пам'ятках духовної культури та в соціальних практиках.</p> <p>Цілі навчання – формування професійних компетентностей, необхідних для інноваційної науково-дослідницької діяльності в галузі історії та археології.</p> <p>Теоретичний зміст предметної галузі – історія розвитку та сучасний стан наукових історичних знань; теорії, концепції і термінологія з досліджуваного історичного напрямку.</p> <p>Методи, методики, технології та інструменти: критичний аналіз, оцінка і синтез нових та складних ідей у сфері історії як всесвітньої історії.</p>

Орієнтація ОНП	ОНП спрямована на актуальні аспекти спеціальності, в рамках якої можлива подальша наукова та викладацька кар'єра
Основний фокус ОНП та спеціалізації	Набуття необхідних дослідницьких навичок для наукової кар'єри, викладання спеціальних дисциплін в галузі всесвітньої історії, а також комерціалізації результатів дослідницької діяльності та трансферу технологій.
Академічні права випускників	Можливість підвищувати кваліфікацію, отримувати науковий ступінь доктора історичних наук
Особливості ОНП	Зміст наукової складової ОНП визначається індивідуальним навчальним планом аспіранта. Із загального змісту історичних проблем особливу увагу приділено всесвітній історії, що відповідає профілю наукової установи.
Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Робочі місця в науково-дослідних інститутах НАН України, університетах МОН України, МЗС України, наукових центрах та високотехнологічних компаніях, відповідних департаментах і відділах державних адміністрацій різного рівня.
Подальше навчання	Підвищення кваліфікації в науково-дослідних інститутах НАН України, провідних університетах та науково-дослідних центрах у галузі всесвітньої історії
Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Лекції, практичні заняття, опрацювання публікацій у провідних виданнях спеціалізованого профілю, консультації із викладачами, написання рефератів, підготовка дисертаційної роботи.
Оцінювання	Письмові та усні екзамени, диференційовані заліки, річні та проміжні атестації, презентації, онлайн-тестування тощо.
Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	ІК 1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі всесвітньої історії в процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке осмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики, розширення та переоцінку вже існуючих знань, а також практичне впровадження отриманих результатів.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність до започаткування, планування, реалізації та коригування послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності. ЗК 2. Здатність до критичного аналізу, оцінки й синтезу нових та комплексних ідей. ЗК 3. Здатність вільно використовувати академічну українську та іноземну (англійську або іншу відповідно до специфіки спеціальності) мови у професійній діяльності та дослідженнях. ЗК 4. Здатність вільно спілкуватися з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому українською та іноземною мовами з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань. ЗК 5. Здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічну та професійну доброчесність, постійну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної

	<p>та наукової діяльності.</p> <p>ЗК 6. Здатність розробляти наукові проекти та керувати ними, складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності.</p> <p>ЗК 7. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.</p>
<p>Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)</p>	<p>ФК 1. Здобуття глибоких знань у галузі історії, всесвітньої історії та історії України й її взаємин з іншими країнами світу, засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем історії розвитку та сучасного стану наукових історичних знань, оволодіння термінологією досліджуваного наукового напрямку.</p> <p>ФК 2. Здатність самостійно виконувати науково-дослідну діяльність за спеціальністю 032 «Історія та археологія», з використанням сучасних теорій, методів та інформаційно-комунікаційних технологій</p> <p>ФК 3. Здатність збирати дані для історичного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.</p> <p>ФК 4. Здатність аналізувати історичні явища з погляду фундаментальних історичних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.</p> <p>ФК 5. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі всесвітньої історії на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.</p> <p>ФК 6. Здатність до реалізації завдань міждисциплінарних історичних досліджень.</p> <p>ФК 7. Здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі всесвітньої історії, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів.</p> <p>ФК 8. Здатність демонструвати оригінальність і творчий підхід до наукової роботи за фахом, відповідати на коментарі й критичні зауваження (усні і письмові).</p> <p>ФК 9. Здатність до історико-креативної діяльності в науково-інноваційній сфері.</p> <p>ФК 10. Здатність до викладацької діяльності в межах спеціальності 032 «Історія та археологія», здатність до аналітичного, прогностичного, проективного та рефлексивного мислення і відповідних дій, педагогічної емпатії, організаторської і комунікативної діяльності.</p>
<p>Інструментальні компетентності (ІК)</p>	<p>ІК 1. Здатність використовувати у професійній діяльності базові загальні знання особливостей сучасного суспільства та перспектив його розвитку з різних наук.</p> <p>ІК 2. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології в практиці наукового дослідження та в різних видах професійної діяльності.</p> <p>ІК 3. Здатність знаходити, обробляти й аналізувати необхідну інформацію для рішення проблем і прийняття рішень, знання класичних і новітніх методів наукових досліджень, особливостей перекладу наукової історичної інформації та іноземної мови на рівні академічного письма.</p> <p>ІК 4. Здатність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації українською та іноземними мовами.</p>

		<p>ІК 5. Уміння обирати найкращі здобутки фундаментальних і прикладних наукових досліджень, критерії систематизації, що дадуть змогу висвітлити значення різних груп джерел для розкриття теми наукового дослідження, здійснювати міжпредметні зв'язки у дослідженнях різних сфер розвитку суспільства.</p>
Соціально компетентності	особистісні	<p>СОК 1. Здатність забезпечувати безперервний саморозвиток і самовдосконалення, відповідальність за розвиток інших.</p> <p>СОК 2. Здатність слідувати етичним і правовим нормам у професійній діяльності.</p> <p>СОК 3. Здатність використовувати адекватні методи ефективної взаємодії з представниками різних груп(соціальних, культурних і професійних).</p> <p>СОК 4. Здатність працювати в команді, формувати позитивні відношення з колегами.</p>
Програмні результати навчання		
Знання		<p>ПРН 1. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загально-філософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.</p> <p>ПРН 2. Знати основні класичні та новітні історичні концепції, фундаментальні праці конкретної історичної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.</p>
Уміння		<p>ПРН 3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.</p> <p>ПРН 4. Обирати адекватну предмету історичного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі історії та археології, всесвітньої історії.</p> <p>ПРН 5. Дотримуватись норм наукової етики при здійсненні науково-інноваційної діяльності та проведенні власного дослідження.</p> <p>ПРН 6. Планувати, ініціювати й здійснювати розробку дослідницько-інноваційних проєктів, організувати роботу дослідницьких колективів.</p> <p>ПРН 7. Аналізувати, тлумачити і правильно застосовувати норми, що регулюють правовідносини у сфері інтелектуальної власності.</p> <p>ПРН 8. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності.</p>

Комунікація	<p>ПРН 9. Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі всесвітньої історії та міждисциплінарних досліджень.</p> <p>ПРН 10. Презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземною мовами в усній та писемній формі: продукувати і грамотно оформлювати різножанрові наукові тексти відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, презентація, виступ на конференції, публічна науково-популярна чи наукова лекція тощо).</p> <p>ПРН 11. Організовувати викладання історичних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасної вищої освіти, вимог до його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, використовувати різноманітні форми організації навчальної діяльності аспірантів, діагностики, контролю та оцінки ефективності навчальної діяльності.</p>
Автономія і відповідальність	<p>ПРН 12. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку, усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.</p> <p>ПРН 13. Відповідально ставитися до виконуваної роботи та досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.</p> <p>ПРН 14. Здатність інтегрувати власні науково-дослідні напрацювання до навчально-методичної роботи.</p> <p>ПРН 15. Здатність до саморозвитку та самовдосконалення упродовж життя, відповідальність за навчання інших.</p> <p>ПРН 16. Здатність до аналітичного, прогностичного, проєктивного та рефлексивного мислення і відповідних дій, педагогічної емпатії, організаторської і комунікативної діяльності, володіння методологією педагогічної діяльності.</p>
Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	100 % ПВС, задіяного до викладання професійно-орієнтованих дисциплін, мають наукові ступені за спеціальністю.
Матеріально-технічне забезпечення	Використання сучасного мультимедійного обладнання.
Інформаційно-методичне забезпечення	Використання віртуального навчального середовища ДУ «Інститут всесвітньої історії» й авторських розробок ПВС.
Національна кредитна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На підставі договорів про співробітництво між ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» та вітчизняними науковими установами та ЗВО, а також з власної ініціативи учасника освітнього процесу, підтриманої керівництвом ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів.

Міжнародна кредитна мобільність	На підставі міжнародних договорів про співробітництво в галузі освіти та науки, міжнародних програм та проектів, договорів про співробітництво між ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» та іноземними науковими установами й ЗВО, а також з власної ініціативи учасника освітнього процесу, підтриманої керівництвом ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	За умови нострифікації документів про освіту, вищу освіту іноземних країн Міністерством освіти і науки України й успішного складання іспиту з мови навчання.

6. Перелік освітніх компонент освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

Код н/д	Освітні компоненти ОНП	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1.	Іноземна мова професійного Спрямування.	8	Іспит
ОК 2.	Філософія науки та культури.	6	Іспит
ОК 3.	Методика проведення дисертаційного дослідження в історичній науці.	2	Іспит
ОК 4.	Новітні технології проведення історичних досліджень.	2	Іспит
ОК 5.	Культура мовлення і публічної презентації історичних досліджень.	3	Залік
ОК 6.	Актуальні проблеми всесвітньої історії	3	Іспит
ОК 7.	Теорія і практика історіографічних досліджень.	3	Іспит
ОК 8.	Методологія сучасної української та світової історичної науки.	3	Іспит
ОК 9.	Історіософський дискурс та управління науковими проектами й проектна діяльність.	3	Іспит
ОК 10.	Викладацька практика.	4	Диференційований залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент		37	
Вибіркові компоненти ОНП			
Вибіркова компонента 1			
ВБ 1.1.	Культурно-історичні цінності: минуле й Сучасність.	3	Залік
ВБ 1.2.	Пам'ять про війну: ретроспектива та Перспектива.	3	Залік

Вибіркова компонента 2			
ВБ 2.1.	Голокост: європейський дискурс.	3	Залік
ВБ 2.2..	Геноциди та депортації радянської доби та їх відлуння на пострадянському просторі.	3	Залік
Вибіркова компонента 3			
ВБ 3.1.	Глобалізація: минуле і сучасність.	3	Залік
ВБ 3.2.	Економічна історія світу.	3	Залік
Загальний обсяг вибірових компонент		9	
Дисципліни вільного вибору			
ВБ 4.1	Країни європейського континенту в культурно-цивілізаційному поступі людства: Німеччина, Велика Британія та країна, що вивчається.		
ВБ 4.2.	Країни американського континенту в культурно-цивілізаційному поступі людства: США та країна, що вивчається.	4	Залік
ВБ 4.3.	Країни азійського континенту в культурно-цивілізаційному поступі людства: Китай, Туреччина та країна, що вивчається.	4	Залік
Загалом кількість кредитів за вибіровими дисциплінами - 13.			

7. Наукова складова освітньо-наукової програми

Загальні вимоги до властивостей і якостей випускників аспірантури наукової установи третього освітньо-наукового рівня як соціальних особистостей подаються у вигляді переліків компетентностей – інтегральної, загальних та спеціальних щодо вирішення певних проблем і завдань соціальної діяльності, та системи умінь та знань, що забезпечують наявність цих компетентностей.

До наукової складової ОНП входять науково-педагогічна практика, проміжні атестації аспіранта у вигляді щорічного та проміжного (піврічного) звіту про виконання індивідуального плану (розглядається на засіданні відділу та Вченої ради Інституту) підготовка і захист дисертації (державна атестація). Наукова складова ОНП разом з освітньою частиною програми та науковими дослідженнями за участі наукового керівника, підготовка та публічний захист дисертації у спеціалізованій вченій раді забезпечує отримання освітнього рівня «доктор філософії» за спеціальністю.

Науково-дослідна тематика дисертаційних робіт. Дисертації згідно узагальненого об'єкта діяльності та предметної галузі виконуються за такими пріоритетними напрямками розвитку науки України:

теорія всесвітньо-історичного процесу та історії міжнародних

відносин;
світовий культурно-цивілізаційний розвиток;
історія країн світу;
суспільно-політичні та культурні взаємини України з країнами світу,
аналіз і прогнозування розвитку цих взаємин.

Викладацька практика. Викладацька практика є складовою частиною ОНП доктора філософії і включає в себе як лекційні, семінарські та самостійні заняття з теоретичної підготовки до практики, так і проведення лекцій та семінарських занять здобувачі третього освітньо-наукового рівня зі студентами. Теоретична підготовка до викладацької практики включає в себе вивчення педагогічних теорій, методик викладання, психології навчання, опанування організаційних та навчально-методичних аспектів роботи викладача. **Мета** викладацької практики аспірантів – підвищення рівня професійних компетентностей, необхідних для викладацької діяльності у вищих навчальних закладах, та оволодіння сучасними методами викладання. **Завдання** викладацької практики:

- набуття, поглиблення та вдосконалення навичок навчально-методичної роботи;
- розвиток педагогічної майстерності;
- знайомство з організацією навчального процесу;
- застосування різних форм організації навчальної діяльності студентів та способів оцінювання їх знань і вмінь;
- застосування сучасних інформаційних технологій у процесі викладання;
- оволодіння навичками та методикою викладання у ЗВО дисциплін за спеціальністю;
- формування комплексу професійних компетентностей, необхідних для успішної педагогічної діяльності у вищій школі.

8. Атестація

Атестація проводиться на основі аналізу успішності виконання аспірантом відповідної освітньо-наукової програми, оцінювання якості вирішення здобувачем ступеня «доктор філософії» задач, що передбачені відповідним Стандартом вищої освіти та рівня сформованості компетентностей, зазначених у розділі 5, у формі складання екзаменів та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі публічного захисту дисертаційної роботи доктора філософії. Державній атестації передують щорічна атестація аспіранта за результатами виконання індивідуального плану у вигляді його звітування на засіданнях відділів та Вченої ради Інституту. Документами, що підтверджують проміжну атестацію аспіранта, є річний звіт, друкований варіант розділів дисертації, копії публікації та охоронних документів, довідка про складання іспитів і заліків, витяг із протоколу засідання відділу та Вченої ради тощо.
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Дисертаційна робота доктора філософії передбачає розв'язання актуальної теоретичної та/або прикладної проблеми в галузі всесвітньої історії і свідчить про здатність пошукувача вести самостійне наукове дослідження, формулювати нові складні ідеї та обґрунтовувати їх. Вимоги до оформлення дисертаційної роботи визначено в Наказі № 40 Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. Державна атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється разовою спеціалізованою вченою радою наукової установи, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Дисертації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, та відгуки опонентів оприлюднюються на офіційних веб-сайтах відповідних ЗВО та наукових установ у відповідності до законодавства. До захисту допускаються дисертації, виконані здобувачем наукового ступеня самостійно. Робота повинна перевірятися на наявність плагіату відповідно до процедури, визначеної системою забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти наукової установи. Виявлення в поданій до захисту дисертації (науковій доповіді) академічного плагіату є підставою для відмови у присудженні відповідного наукового ступеня. Обсяг дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня «доктор філософії в галузі історії та археології» не може перевищувати 10 д.а.
Вимоги до публічного захисту	Захист дисертаційної роботи відбувається прилюдно на засіданні спеціалізованої вченої ради. Обов'язковою передумовою допуску до захисту дисертаційної роботи є апробація результатів дослідження та основних висновків на наукових конференціях та їх опублікування у фахових наукових виданнях, у тому числі таких, які входять до наукометричних баз, згідно з вимогами Міністерства освіти та науки України.

9. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам ОНП

Програмні компетентності	Компоненти ОНП												
	ОК1	ОК2	ОК3	ОК4	ОК5	ОК6	ОК7	ОК8	ОК9	ОК10	ВК1	ВК2	ВК3
	Загальні компетентності												
ЗК1		+	+	+		+	+	+	+				
ЗК2		+	+	+		+	+	+	+		+	+	+
ЗК3	+				+					+			
ЗК4	+		+		+					+	+	+	+
ЗК5	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК6	+		+	+		+	+	+	+		+	+	+
ЗК7	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності													

ФК1		+	+	+		+	+	+	+		+	+	+
ФК2		+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+
ФК3		+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
ФК4		+	+	+		+	+	+	+		+	+	+
ФК5		+	+	+		+	+	+	+		+	+	+
ФК6		+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+
ФК7	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ФК8	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
ФК9		+	+	+		+	+	+	+		+	+	+
ФК10	+				+					+			

**10. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)
відповідними компонентами ОНП**

Програмні результати навчання	Компоненти ОНП												
	ОК1	ОК2	ОК3	ОК4	ОК5	ОК6	ОК7	ОК8	ОК9	ОК10	ВБ1	ВБ2	ВБ3
ПРН 1			+	+		+	+	+	+		+	+	+
ПРН 2	+		+	+		+	+	+	+		+	+	+
ПРН 3			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 4			+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 5	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 6		+	+	+		+	+	+	+		+	+	+
ПРН 7			+	+		+	+	+	+		+	+	+
ПРН 8	+		+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 9		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 10	+	+			+				+	+	+	+	+
ПРН 11	+		+		+					+			
ПРН 12	+		+	+	+	+	+	+	+		+	+	+
ПРН 13	+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 14				+		+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 15	+	+		+	+	+	+	+	+		+	+	+
ПРН 16					+					+			

11. Анотація змісту навчальних дисциплін

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ (3 кредити)

Мета навчальної дисципліни – сформувати здатність орієнтуватись у сучасній системі джерел інформації, аналізувати історичні джерела та узагальнювати їх, визначати основні етапи історичного розвитку світових цивілізацій, орієнтуватись у важливих подіях світової історії.

Завдання: надати слухачам системні знання з теоретичних аспектів сучасних інтерпретацій всесвітньої історії, а також сформувати наступні компетенції:

- готовність з повагою та дбайливо ставитись до історичної спадщини і культурних традицій, толерантно сприймати соціальні і культурні відмінності;
- здатність розуміти рушійні сили та закономірності історичного процесу; місце людини в історичному процесі, політичній організації суспільства, використати ці знання у професійній діяльності;
- мати культуру мислення, здатність до сприйняття інформації, її аналізу, узагальнень, постановки мети і вибору шляхів її досягнення, вміння логічно, аргументовано, чітко і ясно будувати усну та письмову мову;
- здатність виходити з базових знань у галузі гуманітарних наук (філософії, культурології, історії) у процесі формування свого світогляду, розуміти проблеми взаємовідносин суспільства і людини, забезпечення взаємозв'язку свободи і відповідальності, значення духовного і ціннісного вибору, розширювати кругозір у контексті одержаного культурологічного знання; вміння використовувати гуманітарні знання у своїй соціальній і професійній діяльності.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- базові факти про основні епохи в історії людства і їх хронологію,
- головну історичну фактологію, дати, події та імена історичних діячів і провідних персоналій,
- особливості формування і розвитку основних суспільних інститутів,
- сучасні підходи до періодизації всесвітньо-історичного процесу, нові підходи до історієписання.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- використовувати отримані знання в практичній діяльності;
- висловлювати і обґрунтовувати свою позицію з питань, що стосуються ціннісної дотичності до історичного минулого;
- самостійно виявляти співвідношення факторів внутрішнього розвитку цивілізацій та зовнішніх впливів;
- вести пошук необхідної інформації з певної тематики, аналізувати джерела;
- характеризувати сучасний стан історичної науки у галузі всесвітньої історії;
- застосовувати науковий досвід вітчизняної та світової історичної науки при здійсненні власних наукових досліджень;
- аналізувати тенденції, проблеми і перспективи розвитку сучасної історичної науки у галузі всесвітньої історії.

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ІСТОРІОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (3 кредити)

Мета навчальної дисципліни – сформувати здатність орієнтуватись у сучасній системі джерел інформації, аналізувати історичні джерела та узагальнювати їх, визначати основні етапи історичного розвитку світових цивілізацій шляхом історіографічних досліджень, орієнтуватись у важливих подіях світової історії.

Завдання: надати слухачам системні знання з теоретичних аспектів сучасних інтерпретацій всесвітньої історії, з проблематики сучасної історіографії, а також сформувати наступні компетенції:

- готовність з повагою та дбайливо ставитись до історичної спадщини і культурних традицій, толерантно сприймати соціальні і культурні відмінності;
- здатність розуміти рушійні сили та закономірності історичного процесу; місце людини в історичному процесі, політичній організації суспільства, використати ці знання у професійній діяльності;
- мати культуру мислення, здатність до сприйняття інформації, її аналізу, узагальнень, постановки мети і вибору шляхів її досягнення, вміння логічно, аргументовано, чітко і ясно будувати усну та письмову мову;
- здатність виходити з базових знань у галузі гуманітарних наук (філософії, культурології, історії) у процесі формування свого світогляду, розуміти проблеми взаємовідносин суспільства і людини, забезпечення взаємозв'язку свободи і відповідальності, значення духовного і ціннісного вибору, розширювати кругозір у контексті одержаного культурологічного знання; вміння використовувати гуманітарні знання у своїй соціальній і професійній діяльності.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- базові факти про основні епохи в історії людства і їх хронологію;
- головну історичну фактологію, дати, події та імена історичних діячів і провідних персоналій, які збагатили історіографію досліджень відповідних народів, держав і регіонів;
- особливості формування і розвитку основних суспільних інститутів;
- сучасні підходи до періодизації всесвітньо-історичного процесу;
- нові підходи до історієписання та напрями і наукові школи з історіографії.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- використовувати отримані знання в практичній діяльності;
- висловлювати і обґрунтовувати свою позицію з питань, що стосуються ціннісної дотичності до історичного минулого;
- самостійно виявляти співвідношення факторів внутрішнього розвитку цивілізацій та зовнішніх впливів;
- вести пошук необхідної інформації з певної тематики, аналізувати джерела;
- характеризувати сучасний стан історичної науки у галузі всесвітньої історії;
- застосовувати науковий досвід вітчизняної та світової історичної науки при здійсненні власних наукових досліджень;
- аналізувати тенденції, проблеми і перспективи розвитку сучасної історичної науки у галузі всесвітньої історії.

МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ (3 кредити)

Мета навчальної дисципліни – підготувати фахівців до розуміння практичних проблем історичного пізнання, формування системного і цілісного уявлення про основні проблеми методології сучасної української та світової історичної науки, специфіку їх постановки і розв'язання в історичних дослідженнях методологічними новаціями сучасних української та світової історичної науки.

Завдання: надання аспірантам системи знань щодо ключових напрямів методологічних пошуків, які розгортаються навколо історії, проаналізувати світові течії та методологічні підходи в сучасній історіографії та іноземних виданнях, ввести до надбань аспірантів широкий спектр термінів, що стосуються рефлексії, осмислення роботи історика, у тому числі з суміжних сфер інтелектуальної діяльності – філософії, соціології, лінгвістики, психології, логіки, адаптувати мислення аспірантів до рівня сучасної наукової літератури, навчити обговорювати свої дії як істориків-науковців мовою високого теоретичного узагальнення, привчити вести діалог з представниками різних сучасних шкіл і напрямів.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- визначення понять методології, наукового методу, об'єкту і предмету історичного пізнання;
- методологічні підходи та сучасні світові течії;
- основну літературу з методології сучасної історичної науки та світової історичної науки;
- методологічне наповнення основних історіографічних напрямів: позитивізму, структуралізму, постмодернізму;
- провідних українських та іноземних науковців-істориків.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- здійснювати інтерпретацію методологічних засад того чи іншого історичного твору;
- формулювати об'єкт, предмет, актуальність, мету та завдання власного дослідження;
- застосовувати науковий досвід вітчизняної та світової історичної науки при здійсненні власних наукових досліджень;
- втілювати на українському ґрунті сучасні світові методологічні підходи та напрями;
- використовувати отримані знання на практиці;
- аналізувати з позицій сучасних методологій історичний процес минулого й сучасності.

ІСТОРИОСОФСЬКИЙ ДИСКУРС ТА УПРАВЛІННЯ НАУКОВИМИ ПРОЄКТАМИ Й ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ (3 кредити)

Мета навчальної дисципліни – підготовка фахівців у царині історіософії та теорії еволюції всесвітньо-історичного процесу, концептуальна орієнтація їх у бататоманітті гостро дискусійних проблем цієї науково-

гуманітарної дисципліни. Формування здатності самостійно використовувати отримані знання щодо логіки розвитку людства для вирішення конкретних пошукових завдань більш локального характеру, зокрема в процесі розробки власної теми дисертаційного дослідження.

Завдання:

- надати слухачам системні комплексні уявлення стосовно різних аспектів філософсько-історичного дискурсу;
- розкрити позитивні аспекти різних підходів до розуміння загальної спрямованості, асинхронності розвитку та просторової зигзагоподібності історичного процесу;
- показати актуальність та методологічну значущість загального теоретичного бачення соціальної реальності для дослідження як стародавніх часів, так і проблем модерної історії.
- розкрити специфіку наукових проектів, їх класифікацію та підходи до ефективного управління.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- основні історіософські версії еволюції всесвітньої історії та їх представників;
- існуючу інтерпретацію сучасних історичних реалій з позицій різного трактування рушійних сил всесвітньої історії;
- стадіально-формаційні виміри історичного часу, зокрема, зміст понять «азійський спосіб виробництва», «вічний феодалізм», «класичний» та «посткласичний» капіталізм, а також бути здатним інтерпретувати терміни «стародавність», «середні віки», «новий», «новітній» час;
- методи ідентифікації соціально-просторових ареалів, що мають різні культурно-цивілізаційні ознаки.
- особливості теоретичних та експериментальних наукових проектів, організаційних структур та форм управління науковими проектами, оцінки ефективності наукових проектів, зокрема економічної ефективності.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- застосовувати отримані знання у науково-дослідницькій діяльності;
- орієнтуватись у проблемному полі дослідницької дисципліни;
- володіти та оперувати фактичним матеріалом, пов'язаним з аналізом єдності багатоманіття всесвітньо-історичного процесу;
- давати об'єктивну оцінку існуючим класичним концепціям світової історіософської думки;
- оцінювати сучасні історичні реалії з позицій історичного метааналізу;
- визначати базові системні характеристики центрів всесвітньо-історичного розвитку Заходу і Сходу з позицій системних уявлень про особливості загального суспільного поступу.
- розуміти складові управління проектами, такі, як управління часом, ресурсами, якістю, бюджетом, ризиками проектів, відбір і формування проектної команди.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В ІСТОРИЧНІЙ НАУЦІ (2 кредити)

Мета навчальної дисципліни – формування знань про сутність та методику дисертаційного дослідження.

Завдання – формування знань та навичок щодо науково-дослідницької діяльності при підготовці дисертаційного дослідження:

- збору, аналізу та формування джерельної бази дослідження;
- принципів та основних етапів написання дисертаційного дослідження;
- методики, методів та понятійного апарату наукового дослідження;
- стилістики наукового тексту;
- наукового реферування та цитування;
- оформлення бібліографічного апарату;
- апробації дисертаційного дослідження та публікації його результатів;
- процедури підготовки до захисту, захисту та оформлення документації з результатами дисертаційного дослідження.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- специфіку та організаційно-структурні особливості дисертаційного дослідження;
- принципи наукової етики дисертаційного дослідження;
- основні принципи, логіку та структуру дисертаційного дослідження;
- компоненти наукового апарату дослідження;
- основні навички пошукової та інформаційної поведінки;
- алгоритми бібліографічного та інформаційного пошуку;
- критерії оцінки наукової інформації;
- основні вимоги до оформлення наукових робіт, включаючи цитування, посилання та оформлення бібліографічного апарату;
- процедури підготовки до захисту, захисту та оформлення документації з результатами дисертаційного дослідження.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- визначати та обґрунтовувати тему, план, актуальність, новизну, об'єкт і предмет дослідження, формулювати проблему, мету і дослідницькі завдання з обґрунтування, відповідної методики;
- застосовувати методи наукового пізнання при проведенні аналізу теоретичного матеріалу;
- працювати з джерельною базою дослідження;
- користуватися інструментами бібліографічного та інформаційного пошуку;
- визначати відповідність та якість наукової інформації інтернет-джерел;
- володіти стилями академічної мови, навичками та прийомами написання тексту дисертаційного дослідження, реферату, рецензії, історіографічного огляду, тез, статті та ін.;
- оформляти текст наукового дослідження, у тому числі бібліографічний апарат, посилання та цитування, у відповідності до вимог.

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОВЕДЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (2 кредити)

Мета навчальної дисципліни – оволодіння теоретичними знаннями про існуючі напрями, підходи, парадигми історичних досліджень та практичними навичками застосування інструментів, прийомів та методів наукових досліджень в галузі історії.

Завдання: опрацювання аспірантами алгоритмів та зразків сучасних успішних досліджень та застосування набутих навичок у їхньому власному дослідженні.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- поняття наукової школи, наукового напрямку, дослідницького підходу, дослідницького інструментарію, дослідницької стратегії;
- тенденції в еволюції тематики і методів історичних досліджень;
- наукові методи: етнографічний, лінгвістичний, контент-аналізу;
- етапи та сучасний стан історичного дослідження кількісними методами;
- організацію історичного викладу в історичному тексті та його метафори.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

визначити та сформулювати тему свого дослідження відповідно до сучасних академічних вітчизняних та міжнародних стандартів;

- застосовувати сучасні методи дослідження при написанні своєї роботи та при аналізі наукових праць колег;
- орієнтуватися в сучасних дослідженнях для виокремлення наукової новизни власної наукової розвідки;
- аргументовано обирати об'єкт, предмет, мету і завдання свого дослідження;
- вміти пояснити наукову новизну та завдання дослідження;
- вільно орієнтуватися у напрацюваннях зарубіжних фахівців за визначеною проблемою та перекладати потрібні матеріали українською мовою.

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ І ПУБЛІЧНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ІСТОРИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (3 кредити)

Мета навчальної дисципліни – сформувати у фахівців відповідне бачення щодо дотримання сталих мовних норм усної і писемної літературної мови, вміння організувати спілкування з аудиторією з метою переконливого донесення результатів дослідження.

Завдання: надання слухачам теоретичних знань й практичних навичок з культури спілкування та основ ораторського мистецтва, розглянути основні підходи та методи мовної та професійної комунікації.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- стилі сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні;
- особливості культури усного професійного мовлення;
- українську термінологію у професійному спілкуванні;
- принципи, варіанти та засоби професійної комунікації;

- особливості підготовки презентації та інших видів публічного виступу.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- застосовувати засвоєний матеріал під час науково-дослідної роботи; підвищити мовну компетенцію, що передбачає знання і практичне оволодіння нормами літературної професійної мови;
- опанувати принципами оптимальної мовної поведінки у професійній сфері;
- навчитися оперувати фаховою термінологією, отримати навички редагування, корегування та перекладу наукових текстів;
- отримати навички організації структурованого, переконливого та цікавого публічного виступу.

ВИКЛАДАЦЬКА ПРАКТИКА (4 кредити)

Мета: розвивати систему компетентностей, що містить дослідницьку, методологічну, аналітичну, світоглядну, громадянську, комунікативну, іншомовну, інформаційну, медіа компетентності.

Завдання:

- встановити партнерську співпрацю з науково-дослідними установами, іншими ЗВО;
- ознайомитися з методологічними стратегіями розвитку сучасної історичної науки та поглибити знання зі стратегії розвитку сучасної історичної освіти у системі підготовки фахівців з вищою освітою третього (освітньо-наукового) рівня;
- удосконалити вміння будувати освітній процес у вищій школі на засадах використання інноваційних інформаційних технологій навчання історії при підготовці фахівців з вищою освітою третього (освітньо-наукового) рівня;
- удосконалювати на засадах реалізації принципу людиноцентризму та партнерства спілкування із фахівцями з вищою освітою третього (освітньо-наукового) рівня;
- удосконалювати уміння реалізовувати індивідуальну стратегію професійного розвитку фахівців з вищою освітою третього (освітньо-наукового) рівня;
- розвивати вміння презентувати власні наукові здобутки у вітчизняному і зарубіжному фаховому середовищі та впроваджувати їх у освітній процес підготовки здобувачів освітнього рівня PhD у галузі всесвітньої історії.

Об'єктом викладацької практики аспірантів є викладацька діяльність у закладах вищої освіти та наукових установах.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- основні нормативні документи, що регламентують наукову та науково-технічну діяльність і освітній процес: закони України;
- стратегічні орієнтири та тенденції сучасної історичної науки та історичної освіти у вітчизняному, європейському та світовому вимірі;
- методологічні засади сучасних історичних досліджень та організації освітнього процесу у вищій школі у контексті новітніх підходів;
- особливості професійної підготовки фахівців з вищою освітою третього (освітньо-наукового) рівня;
- специфіку організації науково-дослідної роботи у наукових установах,

грантових проєктах, у системі підготовки фахівців з вищою освітою третього (освітньо-наукового) рівня.

Уміти:

- реалізовувати сучасні наукові й освітні стратегії у власній науковій й освітній діяльності;
- імплементувати в науково-освітню діяльність здобутки вітчизняної та зарубіжної історичної науки та результати власних наукових досліджень;
- презентувати свої наукові ідеї, наукові праці, оцінки історичних подій, явищ, персоналій, сучасні освітні технології навчання при підготовці фахівців з вищою освітою третього (освітньо-наукового) рівня;
- інтегрувати міждисциплінарні теоретичні знання та практичний досвід;
- розробляти й реалізовувати індивідуальну стратегію підготовки фахівців з вищою освітою третього (освітньо-наукового) рівня;
- здійснювати моніторинг якості освіти й досягнень здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня;
- цілісно впроваджувати положення освітньої програми;
- організовувати та забезпечувати сучасні форми освітнього процесу здобувачів другого третього (освітньо-наукового) рівня;
- здійснювати рефлексивно-аналітичну діяльність.

ПАМ'ЯТЬ ПРО ВІЙНУ: РЕТРОСПЕКТИВА ТА ПЕРСПЕКТИВА (3 кредити)

Мета навчальної дисципліни – формування цілісного уявлення щодо ключових тенденцій та етапів розвитку всесвітньої історії через призму війни як невід'ємної складової історичного процесу, підготовка майбутніх дослідників до проведення фахового аналізу історичного процесу та його інтерпретацій.

Завдання: надати аспірантам систему знань щодо ключових напрямів та тенденцій розвитку сучасної історичної науки у вивченні війн, місця історичної науки у структурі сучасного наукового дискурсу, базових характеристик та тематичної спрямованості актуальних історіографічних проблем воєнної тематики; формування у слухачів вмінь використовувати отримані знання у професійній діяльності.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- основні тенденції та етапи розвитку історичної науки другої половини ХХ - початку ХХІ ст. у контексті вивчення воєнних конфліктів минулого та сучасності;
- основні теорії конфліктів та їх еволюцію;
- сучасні методологічні підходи до вивчення воєнної історії;
- особливості політики пам'яті та примирення у провідних країнах світу.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- застосовувати отримані знання під час проведення власних наукових досліджень;
- характеризувати основні тенденції та етапи розвитку воєнної історичної науки другої половини ХХ - початку ХХІ ст.;
- аналізувати специфіку сучасної світової історіографії у вивченні воєнної історії;

- проводити фаховий аналіз сучасної політики пам'яті у різних країнах світу;
- аргументувати власну дослідницьку позицію;
- пропонувати власні рекомендації щодо запозичень вдалих практик політики пам'яті та примирення, що базуються на вивченні досвіду країн світу.

КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ЦІННОСТІ: МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ ТА ПЕРСПЕКТИВИ (3 кредити)

Мета навчальної дисципліни – підготувати фахівців до розуміння ролі і місця культурно-ціннісного складника суспільного розвитку в історії людства, цивілізацій і країн, сформуванню вміння орієнтуватись у ситуаціях ціннісного конфлікту та його конкретно-історичних екстраполяцій у всесвітньо-історичному процесі.

Завдання: надати слухачам системні знання з теоретичних і практичних аспектів застосування комунікативного та аксіологічного підходів у сучасній історичній науці: виявити роль культурно-ціннісного складника в цивілізаційному процесі, проаналізувати його історичні трансформації та модифікації на різних етапах історичного розвитку людства та в різних історико-культурних регіонах.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- сучасні підходи до розуміння місця культурно-ціннісного складника в історії людства та в історичній науці;
- основну наукову літературу з проблеми функціонування культурно-історичних цінностей в історії та сучасності;
- основні концепції культурно-історичних цінностей та типологізації культурно-ціннісних систем;
- закономірності функціонування та логіку трансформації культурно-історичних цінностей.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- використовувати отримані знання в практичній діяльності;
- застосовувати науковий досвід сучасної історичної науки при здійсненні власних наукових досліджень;
- виявляти характерні особливості культурно-історичних цінностей в конкретних історико-культурних регіонах;
- аналізувати тенденції, проблеми і перспективи розвитку культурно-історичних цінностей у сучасному світі;
- прогнозувати подальші трансформації та модифікації культурно-історичних цінностей в конкретних історико-культурних регіонах, країнах, можливості та потенціал ціннісного конфлікту в міжцивілізаційних взаєминах та у взаємодіях між народами та країнами.

ЕКОНОМІЧНА ІСТОРІЯ СВІТУ (3 кредити)

Мета навчальної дисципліни – дати глибинне і систематичне уявлення про розвиток світової економіки, проаналізувати загальні закономірності й тенденції економічного розвитку в історичній ретроспективі та перспективі,

особливості господарства окремих країн світу на різних етапах історичного розвитку, причинно-наслідкові зв'язки в економічних явищах та процесах.

Завдання дисципліни:

- розширити науковий світогляд аспірантів, поглибити їхні уявлення щодо закономірностей та концепцій становлення та розвитку світової економіки;

- висвітлити процес історичного розвитку суспільного виробництва, продуктивних сил і виробничих відносин у тих конкретних формах, в яких він проходив в окремих країнах у відповідні епохи;

- прищепити аспірантам історичний підхід до аналізу економічних явищ і процесів, що допомагає орієнтуватись у сучасних світових тенденціях;

- розширити базу теоретичних економічних знань у аспірантів як вихідної основи для формування навичок і вмінь дослідження практичних проблем сучасної економіки України;

- озброїти аспірантів знаннями, потрібними їм для глибокого оволодіння основами історичних досліджень та написання дисертаційної роботи;

- створити логічну основу для підготовки висококваліфікованих дослідників з історичних наук.

Предмет дисципліни: господарство в історичному розвитку, економіка країн світу в сукупності та розмаїтості форм вияву на кожному конкретному історичному етапі – від найдавніших часів до сьогодення. Історія господарства України розглядається у світовому контексті.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- основні етапи розвитку світової економіки;
- особливості економічного розвитку окремих країн на певних етапах історії;
- принципи періодизації історичного та економічного розвитку провідних країн світу та України;
- хронологію основних економічних подій;
- причини та наслідки світових економічних явищ і процесів.

За підсумками вивчення дисципліни аспірант повинен вміти:

- аналізувати особливості економічного розвитку окремих країн і регіонів світу із застосуванням історичного підходу;
- узагальнювати досвід господарського розвитку людства;
- на підставі аналізу та узагальнення прогнозувати економічний розвиток окремих країн та реально оцінювати майбутні перспективи світової економіки;
- аналізувати сучасні тенденції в економіці України.

**КРАЇНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО КОНТИНЕНТУ
В КУЛЬТУРНО-ЦИВІЛІЗАЦІЙНОМУ ПОСТУПІ ЛЮДСТВА:
НІМЕЧЧИНА, ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ТА КРАЇНА, ЩО ВИВЧАЄТЬСЯ (4
кредити)**

Метою навчальної дисципліни є – формування і поглиблення навичок аспірантів ґрунтовно аналізувати історичні події, належним чином слідкувати за ходом основних суспільно-політичних, економічних, культурних процесів країн Європи та обраної країни і, відповідно, їх суспільств. Знання загального тла

розвитку держави та соціуму Німеччини, Великої Британії чи обраної іншої держави мають слугувати слушною основою для більш поглибленого розуміння досліджуваної проблематики країни майбутніми вітчизняними науковцями.

Предметом навчальної дисципліни «Історія країн європейського континенту: Німеччина, Велика Британія та країна, що вивчається», є з'ясування історії становлення та розвитку Німеччини, Великої Британії та інших європейських держав (за вибором аспіранта країни, що вивчається). У рамках викладання курсу основна увага приділяється: історії відповідної країни Європи від найдавніших часів до сучасності. Освітньо-наукові складові дисципліни сформовані належним чином, який відповідає основним періодам історичного розвитку держав європейського континенту: від передісторії та доби римського панування – до сучасності, тобто до початку XXI століття.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен знати:

- відповідну термінологію навчальної дисципліни;
- соціально-економічні, політичні та культурні засади розвитку Німеччини, Великобританії, інших країн Європи і, зокрема, України в системі європейських координат і цінностей;
- історичні факти: визначальні події, дати, явища, процеси, що стосуються історії Німеччини, Великої Британії, інших країн Європи;
- провідних істориків, які визначали характер та особливості дослідження історії Німеччини, Великої Британії у різні періоди їх розвитку;
- основні історичні першоджерела;
- наукову, навчальну і довідкову літературу з даної проблематики, основні теоретичні та парадигмальні засади до проблем вивчення історії країни.

вміти:

- знаходити, критично аналізувати, систематизувати і узагальнювати потрібну інформацію щодо історії Німеччини, Великої Британії, країн Європи і України;
- працювати з документальними та літературними джерелами;
- вести самостійні дослідження в межах дисципліни;
- застосовувати на практиці знання, отримані в процесі навчання;
- надавати кваліфіковані консультації з проблемних питань історії Німеччини, Великої Британії та інших країн європейського континенту.

КРАЇНИ АМЕРИКАНСЬКОГО КОНТИНЕНТУ В КУЛЬТУРНО-ЦИВІЛІЗАЦІЙНОМУ ПОСТУПІ ЛЮДСТВА: США ТА КРАЇНА, ЩО ВИВЧАЄТЬСЯ (4 кредити)

Метою викладання навчальної дисципліни є систематизація та передача знань про соціально-політичний розвиток і суспільно-політичні процеси у державах Північної та Південної Америки.

Предметом навчальної дисципліни «Історія країн американського континенту: США та країна, що вивчається» є історія становлення та розвитку США та інших держав Північної та Південної Америки (за вибором країни, що вивчається).

В рамках викладання курсу основна увага приділяється:

- перебігу суспільно-політичних процесів;

- особливостям формування та розвитку суспільств зазначених країн;
- еволюції форм політичної організації державної влади;
- типовим ознакам і специфічним аспектам їх зовнішньої політики.

Викладання курсу передбачає:

- засвоєння інструментарію та навичок критичного мислення в дослідженні сукупних соціально-економічних закономірностей та специфічних суспільно-політичних ознак розвитку суспільств зарубіжних країн;
- систематизація базових навичок фахового опрацювання та наукової критики історичних джерел країн Північної та Південної Америки;
- поглиблене ознайомлення з доробком основних течій зарубіжної історіографії з політичної історії американських держав;
- формування фахових уявлень про загальні закономірності та особливості історичного процесу в основних державах Північної та Південної Америки;
- визначення критеріїв і головних змістовних акцентів, які уособлюють історичне значення вузлових подій американської історії;
- оволодіння методологією порівняльного аналізу як способом диференційованого описання та виявлення змісту процесів європейської колонізації, міжетнічної та етноконфесійної взаємодії, становлення різновидів суспільної організації/самоорганізації та економічної спеціалізації, впровадження різних типів і способів виробництва та відповідних суспільно-трудова відносин;
- оволодіння засобами аналітичного пізнання процесів міждержавної взаємодії, тлумачення природи та специфіки формування й реалізації зовнішньополітичних інтересів та перебігу зовнішньополітичного процесу в американських державах;
- уточнення уявлень про роль видатних політичних особистостей у суспільно-політичному розвитку американських держав;
- виявлення впливу політичних систем та специфіки суспільної ментальності на суспільно-політичного розвитку держав Північної та Південної Америки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен знати:

- термінологічно-понятійний комплекс дисципліни;
- базові соціально-економічні, політичні та культурні засади розвитку країн Північної та Південної Америки;
- історичні факти: події, дати, явища, процеси, що стосуються історії країн Північної та Південної Америки;
- концептуальний доробок провідних науковців, які суттєво вплинули на характер та особливості дослідження історичного шляху країн Північної та Південної Америки;

вміти:

- знаходити, критично аналізувати, систематизувати й узагальнювати потрібну інформацію щодо історії країн Північної та Південної Америки;
- працювати з документальними джерелами, наративними кліше та уявленнями;
- вести самостійні дослідження в межах дисципліни;
- застосовувати на практиці знання, отримані в процесі навчання;

- надавати кваліфіковані консультації з проблемних питань, що вивчаються в межах курсу.

КРАЇНИ АЗІЙСЬКОГО КОНТИНЕНТУ В КУЛЬТУРНО-ЦИВІЛІЗАЦІЙНОМУ ПОСТУПІ ЛЮДСТВА: КИТАЙ, ТУРЕЧЧИНА ТА КРАЇНА, ЩО ВИВЧАЄТЬСЯ (4 кредити)

Метою навчальної дисципліни є опанування аспірантами системних знань про історію, культуру, державний устрій, внутрішню і зовнішню політику Китаю і Туреччини, розуміння історичної обумовленості подій та процесів, які відбувались в цих країнах, їх ролі і місця в сучасній світовій політиці та економіці. Дисципліна має допомогти аспірантам сформувати історичне мислення через вміння аналізу подій та процесів в цих країнах з точки зору їхньої історичної обумовленості, кваліфіковано зіставляти різні версії і оцінки історичних подій та особистостей, пов'язаних із ними, навчитися формувати власне ставлення до найбільш актуальних та дискусійних проблем минулого і сучасного Китаю і Туреччини.

Предметом навчальної дисципліни є історія таких провідних азійських країн як Китай і Туреччина, які багато в чому визначають головні цивілізаційні потоки азійського простору і протягом тривалого часу відіграють роль глобальних центрів світової політики. До предмету дисципліни органічно включена історія країни, що вивчається аспірантом.

Завдання: надання аспірантам системних знань із загальної проблематики зазначених країн, сформувати теоретичні знання і практичні навички у сфері знань про ці країни.

Аспірант повинен знати:

- періодизацію теоретичного курсу;
- основні етапи становлення і розвитку китайської та турецької державності як складових світової спільноти від найдавніших часів до сучасності;
- зміст та напрями соціально—економічних та політичних процесів в Китаї та Туреччині на різних етапах історичного розвитку;
- найвизначніші досягнення китайської та турецької культур;
- зміст та особливості зовнішньої політики Китаю та Туреччини, їхнє місце в сучасному світі.

За підсумками вивчення дисципліни **аспірант повинен вміти:**

- аналізувати історичну інформацію, представлену в різних знакових системах (тексти, карти, таблиці, схеми, аудіовізуальний ряд);
- розрізняти в історичній інформації факти й думки, історичний опис та історичне пояснення;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, фактами та явищами, просторові і тимчасові рамки досліджуваних історичних процесів та явищ.

ГОЛОКОСТ – ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДИСКУРС (3 кредити)

Метою викладання навчальної дисципліни є з'ясування соціальних чинників та суспільно-політичних передумов формування різних підходів в історичній науці щодо Голокосту; сприяння формуванню у аспірантів

грунтовних знань багатокультурної спадщини Європи, уявлень про міжнаціональні відносини та важливі аспекти історії різних народів континенту, в тому числі єврейського народу; вивчення історії Голокосту в контексті сходження України та всесвітньої історії; розвиток історичного мислення слухачів, яке передбачає загальне розуміння всесвітньо-історичного процесу в його різноманітності й суперечності, застосування історичних знань і набутих умінь; сприяння формуванню національної самосвідомості та історичної пам'яті, усвідомлення значення уроків історії для сьогодення, виховання у здобувачів загальнолюдських духовних ціннісних орієнтацій, сприйняття ідей гуманізму та демократизму.

Предметом навчальної дисципліни є історія Голокосту, причини його появи, процес формування і наслідки реалізації у світовому і, зокрема, європейському вимірі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен знати:

- термінологію навчальної дисципліни;
- соціально-економічні, політичні та культурні засади розвитку Європи і зокрема України в системі європейських цінностей;
- історичні факти: події, дати, явища, процеси, що стосуються історії Голокосту;
- провідних істориків, які визначали характер та особливості дослідження історії Голокосту;
- основні історичні першоджерела;
- наукову, навчальну і довідкову літературу з даної проблематики, основні теоретичні та парадигмальні підходи до проблем Голокосту.

вміти:

- знаходити, критично аналізувати, систематизувати і узагальнювати потрібну інформацію щодо історії Голокосту у країнах Європи і України;
- працювати з документальними та нарративними джерелами;
- вести самостійні дослідження в межах дисципліни;
- застосовувати на практиці знання, отримані в процесі навчання;
- надавати кваліфіковані консультації з проблемних питань Голокосту, що вивчаються в межах курсу.

ГЕНОЦИДИ ТА ДЕПОРТАЦІЇ РАДЯНСЬКОЇ ДОБИ ТА ЇХ ВІДЛУННЯ НА ПОСТРАДЯНСЬКОМУ ПРОСТОРІ (3 кредити)

Метою викладання навчальної дисципліни є виявлення суспільно-політичних передумов виникнення і реалізації геноцидів, з'ясування кардинальних причин їх дієвості, розкриття відлуння їх злочинних наслідків в пострадянську добу. Цьому покликані сприяти опанування знаннями багатовимірної історії людства, інформацією про міжнаціональні відносини та важливі складові етнічної історії спільнот; опанування історією злочинів проти людства і людяності у вимірі всесвітньої історії та, зокрема, історії України; формування історичного мислення слухачів, що сприятиме ширшому розумінню глобального процесу розвитку в його багатогранності і суперечності; практичне застосування знань і набутих умінь; формування патріотичних засад

самосвідомості; розуміння уроків історії в умовах нестабільного сьогодення; до того ж прищеплення слухачам загальнолюдських цінностей, серед яких важливими є толерантність, гуманізм і демократія.

Предметом навчальної дисципліни «Геноциди та депортації радянської доби та їх відлуння на пострадянському просторі» є історія пам'яті людських трагедій і людських злочинів, причини їх появи, процеси формування й реалізації, а також відбиття на подальшій долі пострадянських народів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Геноциди та депортації радянської доби та їх відлуння на пострадянському просторі» є:

- розширення й поглиблення у слухачів знань з історії геноцидів;
- вміння визначати основні етапи впровадження геноцидів в радянську добу;
- опанування змістом дисципліни, визначеннями та категоріями;
- розкриття причин зародження, формування та реалізації політики геноциду радянської доби;
- відродження та збереження історичної пам'яті українського народу;
- вироблення бачення проявів геноциду сучасності;
- відновлення традицій провідних історичних шкіл у дослідженні геноцидів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни слухач повинен знати:

- зміст і завдання курсу, його значення для вивчення історії;
- історичну закономірність виникнення геноцидів і схеми протистояння цим ганебним явищам;
- глосарій навчальної дисципліни.

Зазначені складові включають: причинно-наслідкові зв'язки історичних подій і явищ; історію виникнення та етапи реалізації політики геноцидів; вплив політики СРСР на «соціалістичні» режими східного табору; прояви політики геноциду в діяльності націоналістичних диктатур сучасності.

вміти:

- визначати зміст і завдання курсу;
- користуватися термінологією дисципліни;
- вести самостійні дослідження в межах дисципліни;
- характеризувати прояви геноцидів;
- формувати власну позицію щодо історичних фактів та подій;
- аналізувати історичні першоджерела;
- порівнювати історіографічні підходи різних історичних шкіл;
- аналізувати історичні процеси, події, факти;
- брати участь у дискусіях;
- формувати сучасну історико-політичну культуру та свою громадську позицію.

12. Організація оцінювання

Результати навчання й опанування навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою. Переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання в 4-х бальну та шкалу за системою ECTS здійснюється за наступною схемою:

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою Інституту	За національною шкалою
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу та з можливими, незначними недоліками	90 – 100 балів	відмінно
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82-89 балів	добре
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75-81 балів	
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69-74 балів	задовільно
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60-68 балів	

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою Інституту	За національною шкалою
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35-59 балів	Незадовільно
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1-34 балів	

Загальне оцінювання засвоєння навчального матеріалу з кожної дисципліни здійснюється за результатами проміжного і підсумкового модульного контролю за 100-бальною шкалою.

Якщо дисципліна вивчається протягом 2-х і більше семестрів, то семестрові оцінки визначаються в установленому порядку в межах 100- бальної шкали, а підсумкова – визначається як середня зважена оцінка.

За результатами проміжного контролю впродовж вивчення навчальної дисципліни аспірант може набрати до 60 балів включно, а під час складання екзамену – до 40 балів включно з навчальних дисциплін, формою підсумкового модульного контролю яких є **іспит**. Загальне оцінювання здійснюється на підставі суми результатів проміжного і підсумкового модульного контролю знань (екзамену).

Схема формування оцінки.

Форми оцінювання:

Семестрове оцінювання:

1. *Оцінювання роботи під час лекційних занять : блиць-опитування – 24 бали/14 балів**
2. *Оцінювання роботи під час тестування – 24 бали/14 балів*
3. *Контрольна робота – 12 балів/8 бали*

* максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

Підсумкове оцінювання:

Форма оцінювання – залік.

Максимальна кількість балів, які може отримати аспірант – 40.

Оцінюються такі результати навчання:

- знання історичних фактів,
- розуміння процесів і тенденцій появи і розвитку історичного явища;
- вміння з'ясувати причини і простежити хід подій і процесів, визначити їхні рушійні сили, встановити причинно-наслідкові зв'язки між конкретними подіями, оцінити наслідки історичного явища або факту.

Мінімальний пороговий рівень залікової оцінки, за якої залік вважається складеним – 24 бали.

Максимальний – 40 балів.

Необхідна умова допуску до заліку: аспірант не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше ніж 20 балів (критично-розрахунковий мінімум). Рекомендований мінімум допуску – 36 балів.

Організація оцінювання:

Контроль знань здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів формують семестрові бали, отримані з усіх тем – бали, отримані під час семінарів (усні опитування); за виконання рефератів / академічних есе; за виконання тестових завдань, та бали, отримані під час складання підсумкового контролю за виконання запропонованих завдань.

Продовж семестру оцінюється робота слухача: доповідь, коментарі, доповнення, участь у дискусії. Критеріями оцінювання відповіді під час семінару є:

- зміст виступу, повнота розкриття питання 1 бал
- структура, логіка викладення матеріалу 1 бал
- використання джерел 1 бал

Реферат подається викладачеві на останньому занятті

Критеріями оцінки самостійної роботи є:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 20 балів;
- тема розкрита неповно 15 балів;
- реферат суто компілятивного рівня 1 бал.

Рекомендований мінімум для допуску до заліку – 36 балів.

Шкала відповідності оцінок

Зараховано	60-100
Не зараховано	0-59

**Керівник проектної групи
директор Державної
установи «Інститут
всесвітньої історії НАН
України» доктор
історичних наук,
професор,
член-кореспондент НАН України**

А.І. Кудряченко

**Гарант освітньо-наукової програми,
доктор історичних наук,
професор,
член-кореспондент НАН України**

А.І. Кудряченко